

УДК 325.561.005

О.Л. ЛЕВІН

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Левін Олег Леонідович – кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії соціології та історії Дніпропетровського державного аграрного університету

В статье изложены отдельные теоретические аспекты процесса воспитания патриотизма у студенческой молодежи Днепропетровского государственного аграрного университета, проанализированы особенности организации воспитательных мероприятий.

Ключевые слова: воспитание, студенты, патриотизм, Отчизна.

У статті викладено окремі теоретичні аспекти процесу виховання патріотизму у студентській молоді Дніпропетровського державного аграрного університету, проаналізовано особливості організації виховних заходів.

Ключові слова: виховання, студенти, патріотизм, Вітчизна.

In the article the separate theoretical aspects of process of education of patriotism are expounded for the student young people of the Dnepropetrovsk state agrarian university, the features of organization of educator measures are analysed.

Keywords: education, students, patriotism, Fatherland.

© О.Л. Левін, 2012

Постановка проблеми. В добу тотальної технологічної глобалізації головне національне багатство вимірюється не стільки ресурсними можливостями природних надр та копалин, скільки людським капіталом, його інтелектуальним та науковим потенціалом, який здатний створювати принципово нові системи виробництва і управління.

Сучасні суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації поставили перед аграрними вузами України якісно нові вимоги щодо організації навчального процесу, науково-дослідницької та виховної роботи, які виходять з принципу наближення аграрної освіти до нагальних виробничих проблем та інтересів сучасної української держави в цілому.

Першочерговими завданнями в Дніпропетровському державному аграрному університеті є формування повноцінних умов для оптимального задоволення нагальних потреб студентської молоді в інтелектуальному та духовному розвитку, всебічне забезпечення вимог вітчизняного сільського господарства у галузі багатoproфільної підготовки висококваліфікованих кадрів, широкомасштабне впровадження загальноєвропейських освітніх стандартів, виховання справжнього громадянина-патріота незалежної Вітчизни.

Проблемам патріотичного виховання присвячений розлогий корпус історіографічної літератури, в якому знайшли відображення здебільшого різноманітні теоретичні аспекти даного процесу.

Його практичні складові розроблені менш детально та опукло, залишаючи по собі чисельні історіографічні лакуни [1; 2; 3; 4; 5].

Мета дослідження. Всебічне висвітлення практичного досвіду організаційної роботи з патріотичного виховання студентської молоді в Дніпропетровському державному аграрному університеті.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Як відомо, під вихованням розуміють традиційно процес соціокультурного становлення та розвитку представника підростаючого покоління, в ході якого ним засвоюється спеціальний соціальний досвід, набувається цілий комплекс нових знань, формуються специфічні норми поведінки та визначається система пануючих цінностей.

Одним із пріоритетних напрямків організації виховної роботи в Дніпропетровському державному аграрному університеті є активне формування у молодій людині відчуття патріотизму, любові до власної Вітчизни та рідного краю.

Відзначимо, що патріотичне виховання покликане виховувати у молодій людині високі моральні ідеали, почуття жертвовного служіння Батьківщині. Відомо, що основні риси громадянина формуються в молодому віці під впливом загальнонародних цінностей, у взаємодії особистості з суспільством, яке на кожному етапі репрезентують родина, школа та різноманітні колективи [5, 170].

Загальний сенс патріотичного виховання полягає у систематичному цілеспрямованому впливі на свідомість, волю та поведінку молодій людині з метою формування цілісної громадянської позиції, що ґрунтується на високих морально-етичних ідеалах, цілях, переконаннях та норм поведінки, самосвідомості особистості.

Актуалізація проблеми патріотичного виховання студентської молоді зумовлена традиційно високим ступенем громадської активності студентства в державотворчих процесах, розбудові інститутів правової держави, які є невід'ємними атрибутами сучасного громадянського суспільства.

Патріотичне виховання завжди виступало одним з головних елементів духовної свідомості підростаючого покоління, що визначав і визначає в цілому домінуючі риси існування людини в соціумі, висупаючи наріжним каменем суспільно-полі-

тичного, історико-культурного та правового життя особистості.

Даний напрямок виховної роботи традиційно розглядається провідними дослідниками вітчизняної педагогіки та психології як один з пріоритетів молодіжної політики, покликаний всебічно забезпечити базову мотивацію молоді до творчої праці на користь незалежної Вітчизни [1, 18-21; 3].

Одночасно національно-патріотичне виховання є важливою складовою національної безпеки України, оскільки формує у студентського загалу високі почуття патріотизму, рішучу готовність щодо виконання власних громадських та конституційних обов'язків: захисту незалежності та територіальної цілісності Вітчизни, шанування її державних символів та атрибутів.

Процес формування патріотизму спрямований на підготовку молодої людини до активного громадського життя, також виховання у нього діяльної позиції щодо поточної суспільно-політичної ситуації. Патріотичне виховання слугує інтересам суспільства, оскільки захищає базові національні цінності, що визначають головні ментальні риси та особливості українців.

Комплексний підхід до виховної роботи в ДДАУ націлений на формування у майбутніх фахівців гуманістичних якостей на основі глибокого усвідомлення національних традицій, світових стандартів та цінностей, ознайомлення із накопиченими знаннями про людське суспільство, місце і соціальне призначення особистості [4, 160].

З цією метою адміністрацією вузу було звернуто увагу на посилення актуалізації та підвищення мотивації вивчення студентами вузу дисциплін гуманітарного блоку: історії України, краєзнавства, політології, соціології, української та зарубіжної культури, культурології та етики. Саме ці предмети сприяють формуванню у студентської молоді цілісного розуміння таких засадничих принципів патріотичного виховання як відданість рідній Вітчизні, гордість за її соціокультурні та історичні здобутки.

Виховання почуття патріотизму повинно відбуватися на основі глибокого розуміння цінності та рівності національних культур усіх народів, які проживають на теренах України. Це є обов'язковою умовою для прилучення підростаючого покоління до культурної спадщини даних народів, виховання у студентів позитивного ставлення до культурних відмінностей як чинника поступального розвитку світової цивілізації й самореалізації особистості; виховання їх у дусі взаєморозуміння, довіри й толерантності, готовності до позитивного міжетнічного й міжкультурного діалогу.

На наш погляд, навчально-виховний процес уданому напрямку має ґрунтуватися на принципах: гуманізму, толерантності, діалогу культур, етно-психологізації, етнопедагогізації, полілінгвізму [1, 22-29].

Значна увага в Дніпропетровському державному аграрному університеті приділяється організації та проведенню цілої низки заходів громадянсько-патріотичної спрямованості, які відіграють важливу роль у виробленні в студентській молоді

суспільно значущої мети – побудови громадянського суспільства та правової незалежної Української держави.

Як відомо, однією з основних форм позанавчальної діяльності та виховання студентів є групова, яка дозволяє здійснювати виховний вплив на студентів через колектив [2, 64-68]. Виховний вплив через колектив дозволяє якісно забезпечити цілеспрямований виховний вплив на особистість, що значно підвищує його ефективність та результативність.

У Дніпропетровському державному аграрному університеті одним із очільників організації патріотичної роботи серед студентської молоді є кафедра філософії, соціології та історії, представники якої мають високий рівень фахової підготовки, необхідний для проведення систематичного виховного впливу на молодь та формування у неї відповідних якостей.

Свою позанавчальну виховну роботу з формування в студентів громадянської та національно-патріотичної свідомості викладачі кафедри філософії, соціології та історії будують на дійовому діяльнісному підході, оскільки лише в активній суспільно корисній роботі інтелектуальні знання й уміння перетворюються на практичні навички творчої громадянської діяльності та патріотичної поведінки.

У вузівській виховній роботі представники професорсько-викладацького складу намагаються дотримуватись принципів єдності активних та інтерактивних методів виховання, досягаючи їх інтеграції в кожному окремому виховному національно-патріотичному заході. Відзначимо, що в організації позанавчальної роботи зі студентською молоддю ДДАУ викладачі широко використовували такі методи, як екскурсія, бесіда, диспут, круглий стіл, вікторина, рольова гра, конференція, «відкрита трибуна», безпосередньо пов'язані з тематикою національно-патріотичного виховання. Як довів досвід, такі форми позанавчальної роботи користуються значною популярністю серед студентства, свідченням чого є їх активна участь в організації та проведенні даних заходів.

Так, наприклад, в екскурсіях до обласного Історичного музею ім. Д. І. Яворницького, діорами «Битва за Дніпро», обласного Художнього музею, музею Комсомольської слави ім. О.Матросова взяли участь понад 85% студентів першого та другого курсів усіх навчальних підрозділів вузу.

Беручи до уваги складні соціокультурні реалії Дніпропетровського регіону, особливу увагу представники викладацького складу приділяють розширенню й поглибленню знань майбутніх фахівців-аграріїв про матеріальну й духовну культуру українського народу та народів, що населяють українські терени. З цією метою зусиллями адміністрації вузу були організовані систематичні відвідування Меморіального будинку-музею провідного дослідника історії українського козацтва, видатного катеринославського краєзнавця Д. І. Яворницького.

Історичні факти, добре відомі студентам із курсу історія України, політологія, українська та

зарубіжна культура набули реального змісту, покликано виплекати почуття гордості за історичне минуле українського народу та національних меншин, які населяли терени Дніпропетровщини.

Відзначаючи події української історії, пов'язані з Великою Вітчизняною війною та її наслідками для сучасного соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку країни, на базі кафедри філософії, соціології та історії традиційно організуються та проводяться тематичні науково-практичні конференції, відповідні тематичні засідання «круглих столів» та дискусійного клубу «Діалог», які покликані ознайомити студентів з буремними сторінками історії воєнного лихоліття 1941-1945 років [6, 19].

Крім демонстрування навичок та вмій з самостійної наукової роботи в контексті обраної студентами історичної проблематики, дані навчально-виховні заходи покликані зміцнити зв'язки між різними поколіннями, прищепити студентам почуття гордості та глибокої поваги до невмирущого ратного подвигу дідів та пращів, які ціною власного життя врятували світ від коричневої навали.

Під час організації та проведення науково-практичної конференції, яка була присвячена 65-й річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників, було проведено віртуальну презентацію історії створення меморіального комплексу «Діорама «Битва за Дніпро», що наочно ознайомила студентів з головними віхами історичного минулого, пов'язаного з обставинами форсування радянськими військовими підрозділами Дніпра [6, 19].

У процесі дослідної роботи та підготовки до науково-практичної конференції студенти ознайомились з особливостями організації оборони міста Дніпропетровська, загальним перебігом окупаційного режиму на Дніпропетровщині, складностями післявоєнної відбудови міста і його господарської, транспортної та соціальної інфраструктури, віддавши експозиції обласного Історичного музею ім. Д.І. Яворницького. Відзначимо, що дані громадсько-патріотичні заходи сприяють значному розширенню світогляду студентського загалу, формуванию у нього неупередженого, правдивого й об'єктивного погляду на історію боротьби українського народу проти німецько-фашистських загарбників та їх сателітів.

У процесі практичної реалізації концепції національно-патріотичного виховання в Дніпропетров-

ському державному аграрному університеті велика увага приділяється вивченню студентською молоддю життєвого шляху відомих постатей Дніпропетровщини та України, діяльність яких була спрямована на примноження трудової і ратної слави.

Так, зокрема, при кафедрі філософії, соціології та історії ДДАУ була створена меморіальна аудиторія ім. Героя Радянського Союзу, Почесного громадянина міста Дніпропетровська І.П. Ялового, в якій представлено стендову експозицію, що відображає головні віхи його військової та громадської діяльності. В контексті святкування 9 Травня традиційними стали зустрічі студентської молоді ДДАУ з представниками ветеранських організацій Жовтневого району міста Дніпропетровська та вузу, де студенти мають змогу ознайомитись на конкретних біографічних прикладах з ратним подвигом видатних земляків та представників професорсько-викладацького складу.

Формуючи в майбутніх студентів громадянську свідомість, куратори, помічники деканів з виховної роботи організували й провели низку заходів, спрямованих на підвищення загальноосвітньої культури студентів (міні-доповіді та реферативні повідомлення на кураторських годинах з тем: «Концепція національно-патріотичного виховання», «Подвигу жити в віках!»; дискусію на тему «Коллаборація в роки Другої світової війни», огляду республіканської та регіональної преси, яка відображає буремні сторінки історичного минулого краю в період Великої вітчизняної війни).

Студенти організували й брали безпосередню участь в цілій низці культурних заходів у рамках діяльності мистецької літературної вітальні «Гармонія», присвячених пам'ятним датам Великої Вітчизняної війни: Дню визволенню міста Дніпропетровська від фашистських загарбників, 9 Травня Дню захисника Вітчизни, які присвячені ушляхенню бойової та трудової звитяги представників різних народів та національностей, які боролися за визволення України від німецько-фашистських загарбників.

Висновки. Таким чином, отримані практичні результати патріотичного виховання засвідчують, що системний підхід до організації та проведення позанавчальної громадсько-патріотичної роботи у ВНЗ сприяє формуванню у студентської молоді високої духовності, почуття громадської відповідальності та обов'язку перед Батьківщиною.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Агадулін Р.Р. Полікультурна освіта: методолого-теоретичний аспект // Педагогіка та психологія. – 2004. – №3. – С. 18-29.
2. Агадулін Р.Р. Позанавчальна виховна робота у ВНЗ: досвід формування полікультурної компетенції сучасного вчителя // Педагогіка та психологія. – 2007. – №3. – С. 64-72.
3. Алексеева О.В. Пріоритети та перспективи полікультурного виховання. Педагогіка та психологія. – 2004. – №4. – С.60-63.
4. Кузнецов О. А. Виховна робота в аграрному університеті: практика, проблеми, перспективи // Наука і методика. – 2006. – №6. – С. 159-163.
5. Кухаренко П.М., Резнікова О.О. Формування громадської позиції сучасної молоді // Україна на зламі тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011): зб. наук. пр. /Редкол.: Кобець А.С. (відп. ред. та ін..) – Д.:Вид-во «Придніпров'я», 2011. – Вип. 3. – С.169-174
6. Охмат П. К. Виховний процес і студентське самоврядування ДДАУ в роки незалежності (1991-2011рр.) // Україна на зламі тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011): зб. наук. пр. /Редкол.: Кобець А.С. (відп. ред. та ін..) – Д.:Вид-во «Придніпров'я», 2011. – Вип. 3. – С.14-21.